

Марія ПАТРУЛЬ

Національний авіаційний університет, Київ

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБРАЗУ «Я-ПРОФЕСІЙНИЙ» У СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

У час коли, наша країна переживає найскладніший період та великою ціною платить за свою свободу, в українському суспільстві відбуваються глибокі трансформаційні процеси на всіх рівнях взаємодії. Постійна невизначеність, небезпека, стрес та тривога присутні в житті кожного українця зараз. Особливо гостро це відчуває юне покоління, яке і без того легко піддавалося різним процесам дезадаптації.

Неможливість побудувати плани та постійна залежність від зовнішніх (часто небезпечних) факторів призводить до негативної трансформації образу «Я-майбутній» у здобувачів вищої освіти. Феномен «Я-майбутнє» виступає як мета, як візуалізація майбутньої дійсності та як компонент системи «Я» особистості. Людина, яка активно представляє своє майбутнє, впевнена в ньому, оцінює його позитивно, здатна більшою мірою приймати виклики сьогодення. І чим актуальнішою є потреба конкретного образу «Я-майбутній», тим активніше і швидше відбувається процес його становлення. І відповідно, чим менш затребуваний компонент образу Я, тим більше він піддається витісненню. Неприйняття образу «Я-майбутнє» більшою мірою здатне порушувати гармонію образу «Я», а значить, знижувати адаптивність особистості, її здатність до самореалізації та відповідно до професійного становлення.

Вивченням аспектів професійного становлення займалися ряд зарубіжних та вітчизняних науковців Т.В. Кудрявцев, Є.О. Клімов, Е.Ф. Зеєр, Л.М. Мітіна, А.О. Деркач, В.Г. Зазикін, А.К. Маркова, О.М.Кокун. Професійне становлення – це формування професійної спрямованості, компетентності, соціально значущих та професійно важливих якостей і їх інтеграція, готовність до постійного професійного зростання, пошук оптимальних прийомів якісного і творчого виконання діяльності у відповідності до індивідуально-психологічних особливостей людини [1, с. 9].

Теоретичний аналіз змістовних та структурних особливостей образу «Я» здобувачів вищої освіти дозволяє припускати, що одним з важливих психолого-педагогічних умов його становлення у процесі освіти у закладі вищої освіти може виступати цілеспрямований розвиток системи уявлень здобувачів про себе як суб'єкт професійної діяльності, тобто уявлення себе як «Я-професіонал».

Під образом «Я-професіонал» маємо на увазі систему установок особистості на себе у проєкції професійної діяльності (С.О.Клімов, В.І. Осьодло). Образ «Я-професіонал» - це динамічна система уявлення професіонала про себе як про суб'єкта професійної діяльності. Образ «Я-професіонал» є складним особистісним утворенням, що формується під впливом професійного середовища і активної участі суб'єкта в професійній діяльності.

Розвиток образу «Я-професіонал» може спостерігатися в динаміці професійного становлення майбутнього фахівця, а також при психологічному супроводі процесу навчання. Одним з таких методів може бути система спецкурсів. Психологічний супровід професійного становлення фахівця у закладах вищої освіти представляється дуже перспективним напрямом. Недостатньо сформувати у майбутнього професіонала лише систему необхідних професійних знань, шляхом оволодіння навчально-професійною діяльністю. Найбільш важливими компонентами психологічного супроводу є формування реального уявлення про професію, становлення ціннісних уявлень мотиваційної готовності до професійної діяльності, моделювання образу себе як професіонала, знайомство із завданнями майбутньої професійної діяльності.

Список літератури

1. Алексеева Т.В. Психологічні особливості уявлень студентів ВНЗ про відповідальність у процесі професійного становлення / Т.В. Алексеева // Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. — Вип. 23. — Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. — С. 19-31.

2. Кокун О.М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Моно-графія. – К.: ДП "Інформ.-аналіт. агенство", 2012. – 200 с.